

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№12

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2025-yil, dekabr.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Abdulkarimova Dinara Rustamxanovna

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Abdulkarimova Dinara Rustamkhanovna

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA DAVRIDA TIJORAT BANKLARI LIKVIDLILIK XAVFINI BOSHQARISHI.....	44
Baxromov Nodirjon Muxammadamin o'g'li	
TURIZM XIZMATLAR BOZORI ISTE'MOLCHILARINI SEGMENTLASH USULI ASOSIDA DIVERSIFIKATSIYA KONSEPSIYASINI ISHLAB CHIQUISH.....	48
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	
"INNOVATSION AGROTEKNOLOGIYALAR VA "YASHIL IQTISODIYOT" TAMOIYILLARI ASOSIDA G'ALLA YETISHTIRISH BARQARORLIGINI BAHOLASH.....	53
Turayeva Gulizahro	
АНАЛИЗ ЦЕНОБРАЗОВАНИЯ НА ЗЕРНОВЫЕ ПРОДУКТЫ ПО ДАННЫМ МАРКЕТИНГОВЫМ ИСЛЕДОВАНИЯМ (НА ПРИМЕРЕ НАМАНГАНСКОЙ ОБЛАСТИ).....	57
Баҳриддинов Жаҳонгирбек Равшанжон ўғли	
KICHIK BIZNES RIVOJINI TA'MINLASHDA BOZOR INFRATUZILMALARINING AHAMIYATI.....	62
G'aniyev Botir Baxtiyorovich, Zakirova Gulnora Mirzaliyevna	
KICHIK SANOAT ZONALARI FAOLIYATINI SAMARALI BOSHQARISH METODOLOGIYASI VA YO'LLARI.....	67
Shodmonqulov Kamoliddin Murodillaevich	
INNOVASION FAOLIYAT XARAJATLARINING BUXGALTERIYA HISOB VA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	73
Mustafoev Akbar Mustafo o'g'li	
MAHSULOT DIVERSIFIKATSIYASI VA LOGISTIKA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA EKSPORT POTENSIALINI OSHIRISH YO'LLARI.....	78
Maxkamov Ibrayim, Jo'raboyeva Shohida Kamoliddin qizi	
REKLAMA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARI ROLI.....	83
Abduxalilova Laylo To'xtasinovna, Raxmonqulova Shahrizoda	
SIRKULAR IQTISODIYOTDA YOPIQ SIKL NAZARIYASINING ROLI.....	87
Sodikov Zokir Rustamovich	
YASHIL TEKNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA MOLIYAVIY RAG'BATLAR VA ULARNING NATIJALARI.....	92
Axmadjonova Gulmira Xabibulla qizi	
MAMLAKAT IQTISODIYOTI RIVOJLANISHIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING ROLI.....	97
G'aniyev Baydulla Toshmurodovich	
АНАЛИЗ ПОДХОДОВ ЦЕНТРАЛЬНЫХ БАНКОВ К РЕГУЛИРОВАНИЮ ИННОВАЦИОННЫХ БАНКОВСКИХ ПРОДУКТОВ: СРАВНЕНИЕ УЗБЕКИСТАНА И МЕЖДУНАРОДНОЙ ПРАКТИКИ.....	101
Даулетиярова Шахло	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА ЦЕННЫХ БУМАГ УЗБЕКИСТАНА.....	109
Кадилова Хадича Тураевна	
XORIY MAMLAKATLARINING IQTISODIYOTNI UGLERODSIZLASHTIRISH STRATEGIYALARI: O'ZBEKISTON UCHUN TAKLIFLAR.....	115
D.X. Pulatov, F.E.Shamsiyev	
O'ZBEKISTONDA ISLOM MOLIYASI: MUAMMOLAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	125
Sattorov Ixtiyor Ochilovich, Karimov Shohruh Yo'ldoshali o'g'li	
HISOB SIYOSATI TARKIBIY TUZILISHI MASALALARI.....	133
Botirova Raximaxon Abdujabbarovna	
QURILISHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MOLIYAVIY TAHLILI.....	136
Musayeva Shoirazimovna	

KICHIK SANOAT ZONALARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI AHOLI TURMUSH FAROVONLIGINI OSHIRISH.....	144
Axmedov Oybek Turgunpulatovich	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI PORTFELI TAHLILI.....	149
Madraximov Ilxom Kamilovich	
FOYDA SOLIG'INING O'ZIGA XOS MUAMMOLI JIHATLARI.....	154
Zaripov Xusan Baxodirovich	
AGRAR SEKTORNI INNOVATSION MODERNIZATSIYA QILISHDA INVESTITSIYA OQIMLARINI BOSHQARISH MODELLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	159
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
OLIY TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING TADQIQODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	163
Jalilov Jamshid G'anijonovich, Safarov Zavqiddin Zokir o'g'li	
MINTAQA SANOAT TARMOG'I RIVOJLANISHINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI.....	168
Xayitboev Abror Quvondiqovich	
РОЛЬ СМЕШАННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ (BLENDED FINANCE) В ПОВЫШЕНИИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ КОММУНАЛЬНЫХ УСЛУГ: УРОКИ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН.....	174
Гулмаматова Дурдона Шерали кизи	
KORXONALARDA STRATEGIK BOSHQARUV.....	180
Musayeva Dilnoza Dilshatovna	
BANK TIZIMIDA MARKETING AHAMIYATI VA BANK MARKETINGI.....	184
Usubjonov Zaxriddin Vasliddin o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN XORJIY KREDIT MABLAG'LARINI JALB KILISH HUQUQIY JIHATLARI.....	189
Qulliyev Anvar Zayniddinovich	
TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYALASH SHAROITIDA CHAKANA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	194
Alimov Umid O'ktambayevich	
MAHSULOTLARNING RAQAMLI PASPORTI TIZIMINI JORIY ETISH OMILLARI VA TO'SIQLARI.....	200
Avloqulova Sadoqat Sobirjon qizi	
KORXONALARDA FOYDA VA ZARARLARNI TAHLIL QILISHDA INNOVATSION METODLAR AHAMIYATI.....	207
Ernazarov Ortiq Eshnazarovich, Farog'at Xo'jabekova	
ВЛИЯНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА ЭКОНОМИЧЕСКОЕ БЛАГОСОСТОЯНИЕ, А ТАКЖЕ НОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ.....	212
Останов Эгамберди	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA INNOVASION TEXNOLOGIYALARNI INTEGRATSIYALASH: MOHIYATI VA RIVOJLANISH IMKONIYATLARI.....	218
Xakimova Xulkar Xamidovna	
QORAQALPOG'ISTON VA XORAZM OZIQ-OVQAT SANOATINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI HAMDA UNI YANADA RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	224
Tleuov Niyetulla Raxmanovich	
OILAVIY KORXONALARNING IQTISODIY TIZIMDAGI O'RNI.....	230
Shadiyeva Gulnora Mardiyevna, Rustamova Zarina Rustamovna	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA O'ZBEKISTON OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MARKETING FAOLIYATINI MODELLASHTIRISH VA BOSHQARISH MEXANIZMLARI.....	234
Sadikov Shoxrux Shuxratovich	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASI KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA RAQAMLI XIZMATLARNING AHAMIYATI.....	238
Asenbaeva Aydaygul Edenbaevna	
BARQARORLIK VA YASHIL MENEJMENT: ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR VA AMALIY AHAMIYATI.....	242
Djalilova Dilbar Abdikarim qizi	

HUDUDLARNING IQTISODIY SALOHİYATINI INNAVATSION-INVESTITSION BOSHQARISH STRATEGIYASI VA MEXANIZMI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	247
Maqsudova Malohatxon Maqsudovna, Yaxshimuratov Maqsadbek Narimon o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT BYUDJETINI 2026-YILGI SOLIQ SIYOSATINING TAHLILI VA XALQARO SOLISHTIRMA YONDASHUVI	251
Abdullayev Zafarbek Safibullayevich	
O'ZBEKISTON MINTAQALARIDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI	256
Mamataliyeva Dilnoza Raxmonovna	
TRANSFORMATSIYALASHUV SHAROITIDA INVESTITSİYALAR SHAKLLANISHI VA ULARNI SAMARALI BOSHQARISH YO'NALISHLARI	259
To'rayev Jasurali To'rayevich	
O'ZBEKISTONDA SAVDO TASHKIOTLARINING FAOLIYATI VA RIVOJLANISH HOLATI	264
B. Sulaymonov	
NAMANGAN VILOYATIDA "YASHIL IQTISODIYOT" MODELIGA O'TISH JARAYONIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING IQTISODIY FAOLLIGI	270
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA "YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	274
Xoshimov Pazliddin Zuxurovich	
KICHIK BIZNES ORQALI ISH O'RINLARINI YARATISH STRATEGIYALARI: NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA	278
Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
MAMLAKATIMIZDA QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INING IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	283
Quryozov Sardorbek Sharifboevich	
РАЗРАБОТКА И ПРИОРИТИЗАЦИЯ КЛЮЧЕВЫХ ИНДИКАТОРОВ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЛЯ ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНОЙ ПАНЕЛИ МОНИТОРИНГА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БОЛЬНИЦ: ЭКСПЕРТНАЯ ОЦЕНКА СО СТОРОНЫ РУКОВОДИТЕЛЕЙ МЕДУЧРЕЖДЕНИЙ	290
Шухратов Мамуржон Шухрат угли	
MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYAT ORGANLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR	297
Nurmurodov Zafarjon Nurmurod o'g'li	
BANK TIZIMINING BARQAROR MOLIVAVIY RIVOJLANISHINI TA'MINLASH VOSITALARI	303
Sadikov Iskandar Gayratovich	
ЗЕЛЕНОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ В ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА	308
Халиков С. Х.	
HUDUDIIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA KICHIK BIZNESNI ROLI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH CHORALARI	313
Ergashev Jamshid Jamoliddinovich	
ИСТОРИЧЕСКИЙ ПРОЦЕСС СТАНОВЛЕНИЯ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	317
Мажидова Фарангиз Фуркатзода	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDAGI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	321
Isakov Oybek Jamoliddinovich	
NORASMIY KOOPERATSIYA MUNOSABATLARINING FERMER XO'JALIKLARI YETISHTIRGAN MAHSULOT MIQDORIGA TA'SIRINI BAHOLASH	325
Ismoilov Azamat	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA FOIZ RISKINI BOSHQARISH AMALIYOTI	332
Seitnazarov Daniyar Baxadirovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA SUT VA SUT MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLOVCHI KORXONALAR FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH	341
Normuradov Nurbek Sunatilloevich	
"AYOL RAHBARLAR: RAHBARLIK SALOHİYATI VA ISH JOYIDA TENGLIK" FRANSIYA DAVLATI TAJRIBASI ASOSIDA	346
Abduraxmonova Feruzabonu	

QISHLOQ XO'JALIGIDAGI KLASSTERLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH.....	352
Dildora Yuldasheva	
TIJORAT BANKLARINING DEPOZIT BAZASINING YETARLILIGINI TA'MINLASH YO'LLARI	359
I.J. Isakov	
OLIY TA'LIM SIFATINI OSHIRISH VA IQTISODIY DIAGNOSTIKA O'TKAZISHNING XORIJ TAJRIBASI	363
Xo'jaxonov Ma'rufxon Xamidxonovich, Axmedov Oybek Turg'unpulatovich	
INKLYUZIV TA'LIMNI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNI YECHISH YO'LLARI.....	369
Egamberdiyeva Dilorom Botir qizi, Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
"KREATIV IQTISODIYOT" HAMDA "TURIZM" TUSHUNCHALARINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	374
Abdurasulov Shovqiddin Erkin o'g'li	
THE STRATEGIC ROLE OF THE INDUSTRIAL SECTOR IN THE NATIONAL ECONOMY AND DEVELOPMENT FACTORS.....	380
Rakhimov Bakhromjon Ibroximovich	
INVESTITSIYALARNI MOLIYALASHTIRISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	386
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	
GLOBAL INCOME INEQUALITY IN 2024: CAUSES, PATTERNS, AND CONSEQUENCES.....	393
Ilhomjonov Jaxongir Alisher o'g'li	
ТОРГОВЫЕ ОТНОШЕНИЯ В СВОБОДНО ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОНАХ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ	401
Шарифходжаев Шавкат Окилович, Ачилова Ширин Шавкат кизи	
O'ZBEKISTON KON-METALLURGIYA SANOATI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA HOZIRGI HOLATI	407
Ergashov Botirjon Ergashovich	
PENSIYA JAMG'ARMASIDA DAVLAT BUDJETI TRANSFERTLARI ULUSHI HAMDA UNING XORIJ TAJRIBASI	415
Sherjonov Doniyor Saparbayevich	
O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARINI QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORIDAN FOYDALANIB MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI.....	419
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'I BO'YICHA FIRIBGARLIKLAR: MEXANIZMLARI, SABABLARI VA ULARNI OLDINI OLISH YO'LLARI.....	425
Eshkarayev Bobir Chariyevich	
TOG' VA TOG'OLDI HUDUDLARIDA QISHLOQ XO'JALIGINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	431
Abdulxayeva Gulshan Maxmudovna	
TURIZM SOHASINING IJTIMOIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI (SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA).....	435
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
SANOATDA IQTISODIY MOLIYAVIY HISSOBOTLAR XALQARO STANDARTLARINI RAQOBATBARDOSH KORPORATIV STRATEGIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA QO'LLASH.....	442
Turaboev Ibroxim Ismoil o'g'li	
ФОНДИРОВАНИЕ И СТРАХОВАНИЕ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ РИСКАМИ АПК: СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ И МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ	447
Дурманов Акмал Шаймарданович	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARI RIVOJLANISHINING STATISTIK KO'RSATKICHLARI TAHLILI	456
Atajanova Guli Maxsudbekovna	
JAHON MOLIYAVIY BOZORLARI BARQARORLIGIGA GLOBAL IQTISODIY INQIROZLAR VA GEOSIYOSIY OMILLARNING TA'SIRI HAMDA ULARNI BOSHQARISH STRATEGIYALARI	462
Abdurazakova Nargiza Rixsibayevna	

QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH VA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQARISHDA BOSHQARUV QARORLARINING IQTISODIY TAHLILI.....	467
Mamadiyarov Dilshad Uralovich	
PAXTA TOZALASH KORXONALARINING TARKIBIY BO'LINMALARIDA MOLIYAVIY BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	474
Murodov Orif Jumayevich, G'ulomov Xaydarbek Ilyos o'g'li	
BARQAROR KELAJAK SARI: MAMLAKATDA EKOLOGIK XAVFSIZLIKNI MUSTAHKAMLASH	482
Abdullaev Shavkatjon Maxmudillaevich	

BARQAROR KELAJAK SARI: MAMLAKATDA EKOLOGIK XAVFSIZLIKNI MUSTAHKAMLASH

Abdullaev Shavkatjon Maxmudillaevich

O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi
ixtisoslashtirilgan o'quv markazi boshlig'ining o'rinbosari,
harbiy fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD), podpolkovnik

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasida ekologik xavfsizlikni ta'minlash masalalari milliy xavfsizlik tizimi doirasida kompleks va tizimli tarzda tahlil qilinadi. Tadqiqotda ekologik xavfsizlikni mustahkamlashga qaratilgan huquqiy, institutsional hamda texnologik islohotlarning mazmun-mohiyati o'rganilib, ularning amaldagi holati ilmiy asosda baholanadi. Xususan, atrof-muhitni muhofaza qilish sohasidagi yangi qonunchilik hujjatlari, davlat boshqaruvi tizimining transformatsiyasi, ekologik monitoring jarayonlarining raqamlashtirilishi hamda "yashil iqtisodiyot"ga o'tish bilan bog'liq tashabbuslar tahlil etiladi. Shuningdek, ekologik nazorat va javobgarlik mexanizmlarini takomillashtirish, jamoatchilik ishtirokini kengaytirish hamda ekologik madaniyatni yuksaltirishning ahamiyati asoslab beriladi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, mamlakatda ekologik xavfsizlikni ta'minlash bo'yicha izchil huquqiy va institutsional asos shakllanib borayotgani aniqlanadi hamda ushbu sohada yagona tizimli qonunchilik hujjatini ishlab chiqishning ilmiy-amaliy ahamiyati asoslanadi.

Kalit so'zlar: ekologik xavfsizlik, atrof-muhitni muhofaza qilish, milliy xavfsizlik, ekologik nazorat, ekologik baholash, yashil iqtisodiyot, raqamli monitoring, ekologik siyosat, barqaror rivojlanish, iqlim o'zgarishi.

Abstract. This article provides a comprehensive and systematic analysis of environmental security issues in the Republic of Uzbekistan within the framework of the national security system. The study examines the substance and significance of legal, institutional, and technological reforms aimed at strengthening environmental security and assesses their current implementation. Particular attention is paid to the analysis of new environmental legislation, the transformation of public administration mechanisms, the digitalization of environmental monitoring processes, and initiatives related to the transition to a green economy. In addition, the importance of improving environmental control and liability mechanisms, expanding public participation, and enhancing environmental awareness is substantiated. The findings indicate the gradual formation of a consistent legal and institutional framework for ensuring environmental security and emphasize the scientific and practical relevance of developing a unified and systematic legislative act in this field.

Key words: environmental security, environmental protection, national security, environmental control, environmental assessment, green economy, digital monitoring, environmental policy, sustainable development, climate change.

Аннотация. В данной статье вопросы обеспечения экологической безопасности в Республике Узбекистан рассматриваются в рамках системы национальной безопасности на основе комплексного и системного анализа. В исследовании изучаются сущность и содержание правовых, институциональных и технологических реформ, направленных на укрепление экологической безопасности, а также оценивается их текущее состояние. Особое внимание уделяется анализу новых нормативно-правовых актов в сфере охраны окружающей среды, трансформации системы государственного управления, цифровизации процессов экологического мониторинга и инициатив, связанных с переходом к «зелёной экономике». Кроме того, обосновывается значение совершенствования механизмов экологического контроля и ответственности, расширения участия общественности и повышения уровня экологической культуры. По результатам исследования делается вывод о последовательном формировании устойчивой правовой и институциональной основы обеспечения экологической безопасности, а также подчёркивается научно-практическая целесообразность разработки единого системного законодательного акта в данной сфере.

Ключевые слова: экологическая безопасность, охрана окружающей среды, национальная безопасность, экологический контроль, экологическая оценка, зелёная экономика, цифровой мониторинг, экологическая политика, устойчивое развитие, изменение климата.

KIRISH

Bugungi kunda global ekologik muammolarning keskinlashuvi, iqlim o'zgarishining jadallashuvi hamda tabiiy resurslarning cheklanganligi sharoitida har bir davlatning ekologik xavfsizlikka doir mustaqil va barqaror siyosatini shakllantirishi muhim strategik ahamiyat kasb etmoqda. O'zbekiston Respublikasida so'nggi yillarda atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiiy boyliklardan oqilona foydalanish hamda aholining ekologik huquqlarini ta'minlashga qaratilgan keng ko'lamli va tizimli islohotlar izchil amalga oshirilmoqda. Hukumat tomonidan qabul qilinayotgan konseptual hujjatlar va qonunchilik tashabbuslari ekologik muammolarni hal etishga yo'naltirilgan qat'iy siyosiy irodaning ifodasi bo'lib, ekologik xavfsizlikni milliy xavfsizlik tizimining ajralmas tarkibiy qismi sifatida ta'minlashni nazarda tutadi. Ayni paytda ekologik xavfsizlik masalasi nafaqat global miqyosda, balki mahalliy darajada ham alohida dolzarb ahamiyat kasb etib, mamlakatda favqulodda vaziyatlar sharoitida ekologik oqibatlarining oldini olish va kamaytirish, sog'liqni saqlashda ekologik ustuvorliklarni belgilash, atrof-muhitga xavf tug'diruvchi omillarni barvaqt aniqlash va bartaraf etish, genetik jihatdan o'zgartirilgan organizmlardan foydalanish ustidan nazoratni kuchaytirish hamda potensial xavfli faoliyat turlari bo'yicha ekologik xavfsizlikni ta'minlash kabi yo'nalishlarni qamrab olmoqda. Ushbu jarayonda zamonaviy qonunchilik bazasini shakllantirish, ekologik monitoring tizimlarini raqamlashtirish, ekologik madaniyatni yuksaltirish va jamoatchilik ishtirokini kengaytirish ustuvor vazifalar sifatida belgilanmoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-10-30 da qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasida atrof-muhitni muhofaza qilish to'g'risidagi kontsepsiya" (PF-5863-son¹) mamlakatda ekologik siyosatning 2030-yilgacha bo'lgan strategik yo'nalishlarini belgilab, ekologik xavfsizlikni ta'minlash borasidagi islohotlar uchun mustahkam ilmiy-amaliy asos yaratdi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ekologik xavfsizlik masalasi O'zbekiston Respublikasida milliy xavfsizlikning muhim tarkibiy qismi sifatida huquqiy va institutsional jihatdan izchil o'rganilib kelinmoqda. Xususan, "Milliy xavfsizlik konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi qonun²da ekologik barqarorlik davlat xavfsizligining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan bo'lib, unda atrof-muhitga nisbatan yuzaga kelishi mumkin bo'lgan tahdidlar milliy manfaatlarga bevosita ta'sir etuvchi omillar sifatida baholanadi. Shu bilan birga, "Ekologik nazorat to'g'risida"gi qonun³ ekologik xavfsizlikni ta'minlashda davlat nazorati, monitoring va javobgarlik mexanizmlarining huquqiy asoslarini aniqlab beradi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2030-yilgacha mo'ljallangan atrof-muhitni muhofaza qilish konsepsiyasi ekologik xavfsizlikni ta'minlashda strategik rejalashtirish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va raqamli monitoring tizimlarini joriy etish masalalariga alohida e'tibor qaratadi. Keyingi yillarda ekologiya va iqlim o'zgarishi sohasida davlat boshqaruvini transformatsiya qilishga qaratilgan farmonlarning qabul qilinishi ushbu yo'nalishda institutsional yondashuvning izchil kuchayib borayotganini ko'rsatadi.

Shuningdek, ekologik baholash va strategik ekologik baholashga oid yangi qonun ekologik xavflarning oldini olishda ilmiy asoslangan qarorlar qabul qilish, manfaatdor tomonlar va jamoatchilik ishtirokini kengaytirish uchun muhim huquqiy zamin yaratadi. Vazirlar Mahkamasining ekologik xavfsizlikka oid texnik reglamenti hamda "yashil" davlat xaridlari bo'yicha qabul qilingan qarorlar mazkur sohada huquqiy mexanizmlarni yanada takomillashtirib, ekologik xavfsizlikni ta'minlashning kompleks va barqaror tizimini shakllantirishga xizmat qilmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda ekologik xavfsizlikni ta'minlash sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarni o'rganish maqsadida normativ-huquqiy tahlil hamda tizimli yondashuv metodlaridan foydalanildi. Xususan, O'zbekiston Respublikasining ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va milliy xavfsizlikka oid qonunlari, Prezident farmonlari hamda Vazirlar Mahkamasi qarorlari mazmunan chuqur tahlil qilindi. Tadqiqot jarayonida ekologik xavfsizlikni boshqarishning huquqiy va institutsional asoslarini aniqlash uchun rasmiy hujjatlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik, izchillik va uyg'unlik darajasi o'rganildi.

Shuningdek, qiyosiy-huquqiy va funksional tahlil metodlari asosida ekologik monitoring tizimi, davlat nazorati hamda javobgarlik mexanizmlarining amaliy samaradorligi baholandi. Statistik ma'lumotlar, rasmiy hisobotlar va davlat dasturlarida belgilangan ko'rsatkichlardan foydalanish orqali ekologik xavfsizlikka oid chora-tadbirlarning natijalari tizimlashtirildi. Olingan ma'lumotlar induktiv va deduktiv tahlil usullari yordamida umumlashtirilib, asosli ilmiy xulosalar shakllantirishda qo'llanildi.

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 30.10.2019 yildagi PF-5863-son <https://lex.uz/ru/docs/-4574008>

2 O'zbekiston Respublikasining Qonuni, 29.08.1997 yildagi 467-I-son <https://lex.uz/docs/-118360>

3 O'zbekiston Respublikasining Qonuni, 27.12.2013 yildagi O'RQ-363-son <https://lex.uz/docs/-2304953?otherlang=1>

TAHLIL VA NATIJALAR

Ushbu hujjatda tabiiy resurslardan foydalanishni optimallashtirish, atrof-muhit holatini kompleks va uzluksiz monitoring qilish, shuningdek jinoiy hamda ma'muriy javobgarlik choralari kuchaytirish masalalari ustuvor yo'nalishlar sifatida belgilangan. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-05-31 da qabul qilingan PF-81-sonli farmoni⁴ mamlakatda ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi sohasida izchil tizimli transformatsiyani boshlab berdi. Mazkur farmonga muvofiq O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi tashkil etilib, unga milliy ekologik xavfsizlikni ta'minlash hamda ushbu faoliyat samaradorligini oshirish asosiy vazifa sifatida yuklatildi. Ushbu tashabbuslar davlat boshqaruvi tizimini yangi bosqichga olib chiqib, mas'ul subyektlar vakolatlarini aniqlash, monitoring va javobgarlik mexanizmlarini yanada mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Ekologik xavfsizlikni ta'minlash bo'yicha qonunchilikni takomillashtirish yo'nalishidagi muhim qadam sifatida 2025-yil fevral oyida qabul qilingan O'RQ-1036-sonli "Ekologik baholash, atrof-muhitga ta'sirni baholash va strategik ekologik baholash to'g'risida"gi qonun⁵ni qayd etish mumkin. Mazkur hujjat loyiha va dasturlarning atrof-muhitga ta'sirini oldindan baholash, jamoatchilik ishtirokini kengaytirish hamda manfaatdor tomonlar fikrini qarorlar qabul qilish jarayoniga integratsiyalash imkonini beradi, bu esa tabiatga salbiy ta'sir ehtimolini sezilarli darajada kamaytirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-02-18 dagi 95-sonli "Ekologik xavfsizlik to'g'risidagi umumiy texnik reglamentni tasdiqlash haqida"gi qarori⁶ ekologik xavfsizlik sohasida yagona normativ-me'yoriy tizimni shakllantirishga qaratilgan. Mazkur reglament ekologik xavf darajasini baholash, mahsulotlar, jarayonlar va xizmatlar uchun minimal ekologik standartlarni joriy etish orqali ishlab chiqarish, transport, qurilish, energetika va boshqa sohalarda ekologik xavflarni oldindan aniqlash hamda kamaytirish mexanizmlarini mustahkamlamoqda, fuqarolarning sog'lom va xavfsiz atrof-muhitda yashash huquqini ta'minlashga xizmat qilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-11-18 da qabul qilingan PF-217-sonli farmoniga⁷ muvofiq, mamlakatda ekologiya sohasida tezkor va samarali boshqaruv tizimini shakllantirish vazifasi belgilandi, 2025-11-19 da esa Ekologiya va iqlim o'zgarishi milliy qo'mitasi tashkil etildi. Ushbu qo'mita tarkibida Davlat ekologik nazorat inspeksiyasi — Ekopolisiya faoliyatini yo'lga qo'yish nazarda tutilib, mazkur tuzilma ekologik qonunchilik ijrosini ta'minlash, tabiatga zarar yetkazilishining oldini olish va ekologik tartib-intizomni mustahkamlash bo'yicha maxsus vakolatli organ sifatida faoliyat yuritmoqda. Ekopolisiyaning huquqiy faoliyati amaldagi ekologik qonunchilikka asoslangan bo'lib, tabiatni muhofaza qilish, ekologik nazorat, ekologik ekspertiza va chiqindilar bilan bog'liq normativ-huquqiy hujjatlar uning asosiy huquqiy bazasini tashkil etadi. Ekopolisiya faoliyati inspektorlarning zamonaviy texnik vositalar bilan ta'minlanishi, mustaqil va tezkor harakat qilishi orqali ekologik huquqbuzarliklar uchun javobgarlikning muqarrarligini ta'minlashga, shuningdek jamoatchilikning ekologik madaniyatini oshirishga xizmat qilmoqda.

Shu bilan birga, mamlakatda ekologik monitoring tizimi bosqichma-bosqich raqamlashtirilmoqda. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2024-11-25 dagi 783-sonli qarori⁸ga muvofiq respublika bo'ylab 347 ta avtomatlashtirilgan havo sifati monitoring stansiyasini joriy etish belgilangan. Ayniqsa, Toshkent shahri va Toshkent viloyatida 2025-01-01 dan boshlab 12 ta tumanda zamonaviy monitoring stansiyalarini ishga tushirish rejalashtirilmoqda, bu esa havo sifati ustidan doimiy va aniq nazoratni ta'minlashga xizmat qiladi. Ekologik xavfsizlikni mustahkamlashda energetika sektorida amalga oshirilayotgan "yashil" islohotlar ham muhim ahamiyat kasb etadi. Davlatning "yashil iqtisodiyot"ga o'tish strategiyasi doirasida qayta tiklanadigan energiya manbalari quvvatini 2030-yilgacha 15 GVtga yetkazish hamda elektr energiyasi ishlab chiqarishda ularning ulushini 30 %dan yuqori darajaga ko'tarish rejalashtirilgan bo'lib, ushbu tashabbuslar tashqi energiya resurslariga qaramlikni kamaytirish, chiqindilar hajmini qisqartirish va iqlim o'zgarishining salbiy ta'sirlarini yumshatishga xizmat qiladi.

Qo'shimcha ravishda, ekologik madaniyatni yuksaltirish va jamoatchilik ishtirokini kengaytirishga qaratilgan chora-tadbirlar izchil jadallashtirilmoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-05-15 dagi PQ-184-sonli qarori⁹ bilan tasdiqlangan "Aholining ekologik madaniyatini yuksaltirish konsepsiyasi" 2030-yilgacha ekologik bilim va ko'nikmalarni oshirish, jamoat tashkilotlari hamda tadbirkorlik subyektlarini keng jalb etish, ommaviy axborot vositalari orqali tizimli axborot tarqatishni nazarda tutadi, unda ta'limiy, tarbiyaviy va fuqarolik ishtiroki ustuvor vazifalar sifatida belgilangan. Shu bilan birga, nazorat va javobgarlik

4 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 31.05.2023 yildagi PF-81-son <https://lex.uz/docs/-6479180>

5 O'zbekiston Respublikasining Qonuni, 24.02.2025 yildagi O'RQ-1036-son <https://lex.uz/docs/-7397280>

6 O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 18.02.2020 yildagi 95-son <https://lex.uz/ru/docs/-4739971>

7 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 18.11.2025 yildagi PF-217-son <https://lex.uz/docs/-7847353>

8 O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 25.11.2024 yildagi 783-son <https://lex.uz/uz/docs/-7233437>

9 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 15.05.2025 yildagi PQ-184-son <https://lex.uz/ru/docs/-7528761>

mexanizmlarini takomillashtirish yo'nalishida ham muhim o'zgarishlar amalga oshirilmoqda: 2024-02-08 da e'lon qilingan o'zgartirishlarga muvofiq atmosfera havosini ifloslantirgan korxonalar faoliyatini cheklash yoki vaqtincha to'xtatish vakolati joriy etildi, bu esa ekologik standartlarga nomuvofiq faoliyatlar bo'yicha tezkor va samarali choralar ko'rishga imkon beradi. Mazkur mexanizmlar O'zbekiston Respublikasining 2013-12-28 da qabul qilingan "Ekologik nazorat to'g'risida"gi O'RQ-363-sonli qonuni¹⁰ hamda unga muvofiq normativ-huquqiy hujjatlar asosida izchil amalga oshirilmoqda.

Ekologik xavfsizlikni ta'minlash sohasida yana bir muhim qadam sifatida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-06-18 dagi 371-sonli¹¹ "Yashil" davlat xaridlarini qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish to'g'risidagi qarori qabul qilindi. Ushbu qaror va unga ilova qilingan mezonlar tabiatga ta'sir ko'rsatuvchi faoliyat turlarini baholash, ekologik tavakkalchiliklarni oldindan aniqlash hamda atrof-muhitga ishlab chiqarish, transport, energetika va qurilish sohalarida majburiy ekologik mezonlarni joriy etadi hamda fuqarolarning sog'lom va xavfsiz muhitda yashash huquqini himoya qilishga xizmat qiladi. Mahalliy misollar shuni ko'rsatadiki, Toshkent viloyatida chang bo'ronlari va havo sifati bilan bog'liq salbiy omillarga qarshi tizimli choralar ko'rib, 2028-yilgacha chang bo'ronlari sonini 50 %ga kamaytirish rejalashtirilgan; shuningdek, 2030-yildan boshlab mazutdan foydalanishni to'liq taqiqlash hamda issiqxona xo'jaliklarida filtr tizimlarini majburiy joriy etish nazarda tutilgan. Ushbu jarayonda davlat, jamiyat va biznes o'rtasidagi samarali hamkorlik muhim ahamiyat kasb etib, zamonaviy texnologiyalar, raqamlashtirilgan monitoring va vizualizatsiya vositalaridan foydalanish aholining uzluksiz axborotga ega bo'lishini ta'minlamoqda; xususan, 2024-yilda e'lon qilingan "Tozalik va resurslarni qayta ishlash" tashabbuslari mazkur yo'nalishdagi sa'y-harakatlarni yangi bosqichga olib chiqmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqorida keltirilgan tahlillar asosida O'zbekistonda ekologik xavfsizlikni ta'minlash borasida izchil va keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilayotgani qayd etiladi. Xususan, normativ-huquqiy bazani modernizatsiya qilish, raqamli monitoring tizimlarini joriy etish, qayta tiklanadigan energiya manbalarini rivojlantirish hamda aholining ekologik madaniyatini yuksaltirishga yo'naltirilgan chora-tadbirlar ekologik barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu bilan birga, mavjud ekologik tahdidlar va dinamik ekotizim sharoitlari ushbu sohada yanada mustahkam, zamonaviy va maqsadli normativ-huquqiy hujjatlarni qabul qilish zaruratini yuzaga keltirmoqda.

Mazkur sharoitda O'zbekiston Respublikasida ekologik xavfsizlikni ta'minlashning institutsional, texnologik va javobgarlikka asoslangan mexanizmlarini kompleks tarzda belgilab beruvchi, fuqarolar hamda xo'jalik yurituvchi subyektlarning huquq va majburiyatlarini aniq tartibga soluvchi, ekologik jihatdan xavfli faoliyat turlari uchun maxsus ekotexnik talablarni belgilovchi hamda favqulodda ekologik vaziyatlarda davlat harakat strategiyasini aniqlovchi alohida "Ekologik xavfsizlik to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasining qonunini¹² ishlab chiqish va qabul qilish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Bunday qonun hujjati amaldagi sohaviy qonunlar, hukumat qarorlari hamda xalqaro majburiyatlar bilan uyg'unlikda qo'llanilib, ularning samarali ijrosini ta'minlashga xizmat qiladi. Ushbu tashabbusning amaliyotga tatbiq etilishi ekologik xavfsizlikni kafolatlash, inson salomatligini ishonchli himoya qilish va tabiiy resurslarni barqaror boshqarish uchun mustahkam huquqiy asos yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining 1997-08-29 dagi "Milliy xavfsizlik konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi 467-I-sonli Qonuni. <https://lex.uz/docs/-118360>
2. O'zbekiston Respublikasining 1992-07-03 dagi "Mudofaa to'g'risida"gi 641-XII-sonli Qonuni. <https://lex.uz/docs/-23629>
3. O'zbekiston Respublikasining 2018-01-09 dagi "Mudofaa doktrinasi to'g'risida"gi O'RQ-458-sonli Qonuni. <https://lex.uz/ru/docs/-3495885?ONDATE=10.01.2018>
4. O'zbekiston Respublikasining 2025-02-12 dagi "Ekologik baholash, atrof-muhitga ta'sirni baholash va strategik ekologik baholash to'g'risida"gi O'RQ-1036-sonli Qonuni. <https://lex.uz/docs/-7397280>
5. O'zbekiston Respublikasining 2013-12-28 dagi "Ekologik nazorat to'g'risida"gi O'RQ-363-sonli Qonuni. <https://lex.uz/docs/-2304953?otherlang=1>
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-10-30 dagi "2030-yilgacha bo'lgan davrda O'zbekiston Respublikasining atrof-muhitni muhofaza qilish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5863-sonli Farmoni. <https://lex.uz/uz/docs/-4574008>
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-05-31 dagi "Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish sohasini transformatsiya qilish va vakolatli davlat organi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-81-sonli Farmoni. <https://lex.uz/ru/docs/-6479180>

10 O'zbekiston Respublikasining Qonuni, 27.12.2013 yildagi O'RQ-363-son <https://lex.uz/docs/-2304953?otherlang=1>

11 O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 01.07.2024 yildagi 371-son <https://lex.uz/uz/docs/-7014150>

12 O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 18.02.2020 yildagi 95-son <https://lex.uz/ru/docs/-4739971>

8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-11-18 dagi "Ekologiya va turizm sohalarida aholi talablariga tezkor javob bera oladigan boshqaruv tizimini yaratish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-217-sonli Farmoni. <https://lex.uz/docs/-7847353>
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-02-14 dagi "O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining harbiy nizomlarini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-23-sonli Farmoni. <https://lex.uz/ru/docs/-7385415>
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-05-15 dagi "Aholining ekologik madaniyatini yuksaltirish konsepsiyasi" to'g'risidagi PQ-184-sonli Qarori. <https://lex.uz/ru/docs/-7528761>
11. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2024-11-25 dagi "Sanoat korxonalarining atrof-muhitga salbiy ta'sirini kamaytirishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi 783-sonli Qarori. <https://lex.uz/uz/docs/-7233437>
12. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-02-18 dagi "Ekologik xavfsizlik to'g'risidagi umumiy texnik reglamentni tasdiqlash haqida"gi 95-sonli Qarori. <https://lex.uz/uz/docs/-4739971>
13. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-06-18 dagi "Yashil" davlat xaridlarini qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risidagi 371-sonli Qarori. <https://lex.uz/uz/docs/-7577902>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
